

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10.7.2007
KOM(2007) 396 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

**o implementácii stratégie Spoločenstva pre dioxíny, furány a polychlórované bifenyly
[KOM(2001) 593] – druhá správa o pokroku**

{SEK(2007) 955}

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o implementácii stratégie Spoločenstva pre dioxíny, furány a polychlórované bifenyly [KOM(2001) 593] – druhá správa o pokroku

Kontext

Dioxíny, furány a polychlórované bifenyly (PCDD, PCDF a PCB) patria do skupiny toxických chemických látok, ktoré pretrvávajú v životnom prostredí, majú bioakumulatívne schopnosti a hromadia sa prostredníctvom potravinového reťazca a predstavujú riziko v súvislosti s ich negatívnymi účinkami na ľudské zdravie a životné prostredie. Môžu poškodiť imunitný, nervový a hormonálny systém, rozmnožovacie schopnosti, a takisto existuje podozrenie, že spôsobujú rakovinu. Pri vystavení sa týmto toxickým látkam sú embryá a novorodenci najcitlivejší. Verejnosť, politici i vedci sú značne znepokojení z dôvodu negatívnych účinkov na zdravie ľudí a životné prostredie spôsobených dlhodobým vystavením čo i len najmenším množstvám dioxínov, furánov a PCB.

Počas uplynulých dvoch desaťročí sa dosiahlo celkové zníženie hladiny dioxínov, furánov a PCB v životnom prostredí a ľudských organizmoch predovšetkým prostredníctvom kontroly zdrojov priemyselných emisií ako napríklad spaľovní odpadu. Vzhľadom na pretrvávanie týchto chemických látok je však vhodné pokračovať v úsilí znižovať antropogénne emisie do životného prostredia s cieľom neprestajne ich minimalizovať a v prípade, že je to uskutočniteľné, úplne odstrániť. Okrem toho by sa hladiny v krmivách a potravinách mali ďalej znižovať s cieľom obmedziť vystavenie ľudí toxickým látkam.

S cieľom obmedziť príjem ľudí je dôležité znížiť hladinu v potravinovom reťazci, keďže konzumácia potravín predstavuje najvýznamnejší spôsob vystavenia ľudí. Kontaminácia potravinového reťazca je spôsobená znečistením životného prostredia. Dioxíny vypúšťané do ovzdušia sa napríklad môžu ukladať na rastlinách alebo vo vode a následne ich pri kŕmení môžu prijímať živočíchy a ryby, v ktorých sa dioxíny hromadia, a tým sa dostávajú do potravinového reťazca. Je preto potrebné prijať opatrenia, ktoré sa týkajú tak životného prostredia, ako aj potravín a krmív, aby bolo možné znížiť prítomnosť dioxínov, furánov a PCB.

Komisia prijala 24. októbra 2001 oznámenie Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, v ktorom sa stanovila stratégia Spoločenstva pre dioxíny, furány a PCB¹ (stratégia pre dioxíny). Stratégia pre dioxíny pozostáva z dvoch častí: jedna časť zahŕňa opatrenia na zníženie prítomnosti dioxínov, furánov a PCB v *životnom prostredí* a druhá časť zahŕňa opatrenia na zníženie ich prítomnosti v *krmivách a potravinách*.

Rada pre životné prostredie prijala 12. decembra 2001 závery týkajúce sa oznámenia Komisie, podporila stratégiu Komisie pre dioxíny a požiadala Komisiu, aby predložila správu

¹ KOM(2001) 593, v konečnom znení.

o implementácii na konci roku 2003 a následne každé tri roky. Prvá správa o pokroku, ktorá sa vzťahuje na obdobie rokov 2002 – 2003, bola prijatá 13. apríla 2004².

Toto oznámenie predstavuje druhú správu o pokroku a sú v ňom zhrnuté činnosti Komisie počas rokov 2004 – 2006, ktoré sa týkajú životného prostredia a krmív a potravín. Je doplnené prílohou, ktorá obsahuje podrobnejšie a odbornejšie opisy vývoja v rôznych oblastiach (SEC xxx).

Činnosti v oblasti životného prostredia

Na problematiku dioxínov, furánov a PCB sa pozornosť zameriava v rámci viacerých rozličných oblastí politiky životného prostredia. Implementácia dvoch medzinárodných dohôd o perzistentných organických látkach (POL) predstavuje oblasť mimoriadneho významu počas posudzovaného obdobia.

Podobne ako ostatné POL prechádzajú dioxíny, furány a PCB cez medzinárodné hranice a predstavujú hrozbu pre životné prostredie a ľudské zdravie na celom svete. Tieto celosvetové obavy sa zohľadňujú v rámci UNEP (Program OSN pre životné prostredie) v Štokholmskom dohovore o perzistentných organických látkach, stranou ktorého sa Spoločenstvo stalo vo februári 2005, a takisto v Protokole o POL z roku 1998 v rámci Dohovoru EHK – OSN o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov.

Aby EÚ v plnej miere implementovala záväzky vyplývajúce z týchto dvoch medzinárodných nástrojov, prijala v roku 2004 nariadenie (ES) č. 850/2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach³. Prijatie tohto nariadenia znamená veľký úspech v snahe znižovať hladiny dioxínov, furánov a PCB. V nariadení sa od členských štátov požaduje vytvoriť zoznam uvoľnených množstiev dioxínov, furánov a PCB a určiť opatrenia, prostredníctvom ktorých by bolo možné tento problém riešiť. Národné realizačné plány boli, alebo budú vyvinuté v blízkej budúcnosti. Nariadením o POL sa tak zabezpečuje zlepšenie dostupnosti informácií v súvislosti s vnútroštátnym vypúšťaním dioxínov, furánov a PCB a stanovenie vnútroštátnych opatrení, prostredníctvom ktorých by bolo možné tento problém riešiť.

Komisia takisto vypracovala realizačný plán Spoločenstva⁴, v ktorom sa stanovujú akcie, ktoré sa majú uskutočniť na úrovni EÚ. Na účely tohto plánu sa uskutočnilo hodnotenie priorít s cieľom určiť akcie na riešenie neúmyselného uvoľnenia POL vrátane dioxínov, furánov a PCB. V realizačnom pláne sa predovšetkým stanovuje, že pre priemyselné zdroje by mal platiť aj naďalej súčasný právny rámec, ktorý zahŕňa smernicu o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia⁵ a smernicu o spaľovaní odpadov⁶. Význam zdrojov znečisťovania z domácností, akými sú napríklad vykurovanie obytných

² KOM(2004) 240, v konečnom znení.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 z 29. apríla 2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 79/117/EHS, Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004.

⁴ SEC(2007) 341.

⁵ Smernica Rady 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia, Ú. v. ES L 257, 10.10.1996, s. 26.

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/76/ES zo 4. decembra 2000 o spaľovaní odpadov, Ú. v. ES L 332, 28.12.2000, s. 91.

domov drevom a uhlím, neustále rastie a Komisia sa nimi bude zaoberať prostredníctvom podpory výmeny informácií a skúseností medzi zúčastnenými stranami a členskými štátmi.

Okrem tohto všeobecného vývoja sa počas rokov 2004 – 2006 dosiahol pokrok vo viacerých konkrétnych oblastiach v súvislosti s akciami v rámci stratégie pre dioxíny týkajúcimi sa životného prostredia.

V oblasti *priemyselných emisií* pokračovalo úsilie o identifikáciu najlepších dostupných techník (BAT) na kontrolu a prevenciu znečisťovania a na konci roku 2006 sa dokončilo posledných šesť zo skupiny 32 BREF (referenčné dokumenty BAT). Niektoré z BREF, ktoré boli prijaté skôr, sa už začali prehodnocovať s cieľom zohľadniť nový vývoj, a zahŕňajú BREF pre odvetvia výroby cementu a vápna, celulózy a papiera a železa a ocele.

Tematická stratégia na ochranu *pôdy* bola prijatá v septembri 2006. Jej súčasťou je návrh rámcovej smernice, v ktorej sa požaduje od členských štátov, aby predchádzali znečisteniu pôdy, aby spísali zoznam znečistených lokalít a aby uskutočnili obnovu určených lokalít. V prípade *odpadov* sa v nariadení o POL ustanovuje, že znečistenie spôsobené POL by sa malo zneškodniť alebo nevratne transformovať do iných látok. Existujú určité výnimky z tohto všeobecného pravidla a v rokoch 2006 a 2007 sa prijali dve nariadenia⁷, v ktorých sa stanovujú hraničné hodnoty dioxínov, furánov a PCB na to, aby bolo možné uplatňovať takéto výnimky.

V rámci *prístupu verejnosti k údajom* o priemyselných emisiách sa v januári 2006 zriadil nový Európsky register znečisťujúcich látok (E-PRTR), ktorý je dostupný verejnosti⁸. V porovnaní so súčasným registrom (EPER) má nižšie hraničné hodnoty v súvislosti s oznamovaním množstva dioxínov a furánov a zahŕňa aj oznamovanie množstiev PCB.

Počas rokov 2002 – 2005 sa vypracovali dve hlavné štúdie s cieľom poskytnúť komplexné informácie o dioxínoch, furánoch a PCB v EÚ-10. Závěry sa prekonzultovali na workshope, ktorý sa zorganizoval v Bruseli vo februári 2005 a počas ktorého sa implementácia súčasných právnych predpisov a zvýšená pozornosť venovaná malým domácim zdrojom stanovili ako prioritné oblasti budúcej činnosti⁹.

Činnosti v oblasti krmív a potravín

V stratégii pre dioxíny sa opisuje integrovaný prístup k právnym predpisom o krmivách a potravinách s cieľom znížiť prítomnosť dioxínov, furánov a PCB v rámci celého potravinového reťazca. Tento integrovaný prístup pozostáva z troch pilierov:

⁷ Nariadenie Rady (ES) č. 1195/2006 z 18. júla 2006, ktorým sa mení a dopĺňa príloha IV k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach, Ú. v. EÚ L 217, 8.8.2006, s. 1 a nariadenie Rady (ES) č. 172/2007 zo 16. februára 2007, ktorým sa mení a dopĺňa príloha V k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach, Ú. v. EÚ L 55, 23.2.2007, s. 1.

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006 z 18. januára 2006 o zriadení Európskeho registra uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok, Ú. v. EÚ L 33, 4.2.2006, s. 1.

⁹ Správy, ktoré sa týkajú vypracovaných štúdií, a dokumentáciu z workshopu možno nájsť na internetovej adrese: http://ec.europa.eu/environment/dioxin/index.htm#enlarged_eu

- (1) Stanovenie prísnych, ale realizovateľných maximálnych hladín v krmivách a potravinách pri zohľadnení výsledkov dosiahnutých pri znížení prítomnosti dioxínov v životnom prostredí.
- (2) Stanovenie akčných hladín, pri ktorých je nutné prijať opatrenia v prípade, že hladiny v krmivách alebo potravinách jednoznačne prekračujú úroveň pozadia. Tieto akčné hladiny majú funkciu včasného varovania.
- (3) Stanovenie cieľových hladín, ktoré sa majú dosiahnuť postupom času, aby sa vystavenie väčšiny európskej populácie znížilo pod hranice odporúčané Vedeckým výborom pre potraviny.

Počas posudzovaného obdobia sa aktualizovali právne predpisy o *maximálnych hladinách* v krmivách a potravinách, aby zahŕňali aj dioxínom podobné PCB, stanovením maximálnych hladín pre súbor dioxínov, furánov a dioxínom podobných PCB¹⁰. Aby sa zabezpečil plynulý prechod, pre dočasné obdobie sa zachovávali súčasné maximálne hladiny dioxínov a furánov popri nových navrhovaných maximálnych hladinách pre súbor dioxínov, furánov a dioxínom podobných PCB.

Vzhľadom na odlišnosť zdrojov dioxínov a dioxínom podobných PCB sa *akčné hladiny* pre dioxíny a furány stanovené v roku 2002 zachovávali a v roku 2006 sa stanovili osobitné akčné hladiny pre dioxínom podobné PCB zároveň s maximálnymi hladinami pre súbor dioxínov, furánov a dioxínom podobných PCB¹¹.

Právne predpisy o monitorovaní a analytických metódach, ktoré sa týkajú krmív a potravín, sa preskúmali a aktualizovali s cieľom zahrnúť dioxínom podobné PCB do stanovených hladín a zohľadniť nadobudnuté skúsenosti¹².

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín vypracoval hodnotenie rizík spojených s PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, v súvislosti s ich prítomnosťou v krmivách a potravinách a ich vplyvom na verejné zdravie a zdravie zvierat¹³. Pri zohľadňovaní záverov tohto hodnotenia rizík sa uskutočňujú diskusie o prípadnom stanovení regulačných hladín pre PCB v krmivách a potravinách, ktoré nie sú podobné dioxínom.

¹⁰ Smernica Komisie 2006/13/ES z 3. februára 2006, ktorou sa menia a dopĺňajú prílohy I a II k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2002/32/ES o nežiaducich látkach v krmivách pre zvieratá, pokiaľ ide o dioxín a dioxínom podobné PCB (Ú. v. EÚ L 32, 4.2.2006, s. 44) pre krmivá a nariadenie Komisie (ES) č. 199/2006 z 3. februára 2006, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 466/2001, ktorým sa stanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých cudzorodých látok v potravinách, pokiaľ ide o dioxíny a dioxínom podobné PCB (Ú. v. EÚ L 32, 4.2.2006, s. 34) pre potraviny. Toto nariadenie bolo nahradené nariadením Komisie (ES) č. 1881/2006 z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách (Ú. v. EÚ L 364, 20.12.2006, s. 5).

¹¹ Odporúčanie Komisie 2006/88/ES zo 6. februára 2006 o znížení prítomnosti dioxínov, furánov a polychlóvaných bifenylov (PCB) v krmivách a potravinách (Ú. v. EÚ L 42, 14.2.2006, s. 26).

¹² Ú. v. EÚ L 364, 20.12.2006, s. 32. Nariadením sa nahrádza smernica 2002/69/ES z 26. júla 2002, ktorou sa ustanovujú metódy odberu vzoriek a metódy analýzy pre úradnú kontrolu dioxínov a pre stanovenie dioxínom podobných PCB-ov v potravinách (Ú. v. ES L 209, 6.8.2002, s. 5).

¹³ www.efsa.europa.eu/etc/medialib/efsa/science/contam/contam_opinions/1229.Par.0003.File.dat/contam_op_ej284_ndl-pcb_en1.pdf

Výskumné činnosti

S cieľom vyplniť súčasné medzery v poznatkoch sa problematika dioxínov, furánov a PCB spolu s inými látkami rieši prostredníctvom množstva výskumných projektov, ktoré sú financované v rámci šiesteho rámcového programu pre výskum, v ktorom sa pozornosť venuje účinkom na zdravie, kontaminácii potravinového reťazca a environmentálnym aspektom. Výskum týchto látok uskutočňuje aj Spoločné výskumné centrum v súvislosti s pôdami, vodou, okolitým ovzduším a emisiami.